

8 Možnosti vzdělávání sluchově postižených (Komunikační přístupy ve školách pro sluchově postižené)

1 Orální metoda

Cílem je:

- formovat mluvenou řeč na základě hmatu a zraku
- aktivizovat zbytky sluchu

Zásady orální metody:

- žákovi je exponováno slovo v mluvené a písemné podobě
- nové slovo zapadá do kontextu navozené situace
- podpora pomocí daktylních znaků
- stálé vystavování dítěte mluvené řeči nejen ve školním prostředí

Důvody pro orální metodu:

- snadnější interkulturní komunikace
- snadnější proniknutí do kultury majoritní společnosti slyšících
- tvrzení, že rozvoj myšlení je závislý na kvalitě mluvené řeči

Důsledky striktní orální metody:

- nehomogenní komunita SP
- zhoršení úrovně jazyka u SP ve všech jeho rovinách
- SP dosahují mnohem menších výsledků zejména v oblasti, kde mluvený jazyk slouží jako jediný prostředek získávání informací

2 Totální komunikace

- TK je filozofie určitého způsobu myšlení
- TK je způsob komunikace - neslyšící
- i slyšící se chtějí vzájemně co nejlépe pochopit
- TK je praktická metoda pro navázání komunikace s neslyšícími (neslyšící i slyšící použijí všechny dostupné prostředky k porozumění)

Prostředky dorozumívání v rámci TK:

- pomocné artikulační znaky – vizuální kontakt
- pantomima, mimika, dramatizace
- prstová abeceda
- mluvený jazyk – mluva, odezírání, čtení, psaní
- posunkové systémy – všeobecně užívaná gesta, postoj těla
- znakový jazyk, znakovaná čeština

Kritika TK (Pulda 1999):

- děti sledují jenom ruce – nenaučí se srozumitelně mluvit ani odezírát
- mnozí učitelé SP nedokáží současně mluvit a znakovat

- je zanedbána raná sluchově – řečová výchova
- zisk ze slyšení se ztrácí, připojí-li se posunky

3 Bilingvální výchova

System bilingvální komunikace (Krahulcová – Žatková, 2002)

- komunikace sluchově postižených, kdy je přenos informací ve dvou jazykových kódech
- (znakový jazyk neslyšících a mluvený, orální většinový jazyk)
- mluvenou řeč nelze zvládnout bez současného vyučování ZJ
- jenom ZJ zajišťuje přirozené podmínky jazykového vývoje
- užívání ZJ neomezuje potřebu neslyšícího dítěte dorozumívat se
- cíl bilingválního vyučování neslyšících dětí je normální jazykový vývoj v atmosféře porozumění a úspěchu

Podmínky pro realizaci bilingválního přístupu (Domancová)

- realizace výzkumu teorie ZJ a tvorba metodik aplikace ZJ v procesu výchovy a vzdělávání neslyšících
- přirozené akceptování společenství SP a jejich jazyka
- akceptování bilingválního přístupu ze strany rodičů
- příprava pedagogických pracovníků
- nové kurikulum
- zabezpečení přirozeného kontaktu mezi neslyšícími a slyšícími osobami
- víra v úspěch bilingválního vzdělávání

Problematika integrace sluchově postižených žáků

Činitelé účastníci se procesu integrace a jejich předpoklady

- sluchově postižené dítě
- rodina
- učitel
- spolužáci

Přednosti integrace SP do školy běžného typu

- dítě nemusí během týdne bydlet v internátě, doma citové zázemí
- doma má dostatek mluvních vzorů k napodobování
- identifikace se skupinou slyšících
- slyšící přátelé, pokračování sluchově-řečové výchovy, běžné sociální vzory
- společné aktivity po škole (kroužky)
- partner spíše slyšící
- význam též pro slyšící děti
- běžná škola je motivací a výzvou - lepší návaznost školy na SŠ a VŠ

Nevýhody integrace

- učitel nemusí vždy odhadnout speciální potřeby SP žáka, ne vždy kvalitní vysvětlení
- SP dítě se může cítit izolované
- slyšící spolužáci nejsou vždy ochotni pomoci
- třídy se špatnou akustikou, zvýšená hladina zvuku ve třídě – architektonické, akustické, materiální podmínky
- zaniknou výborní SP žáci ve třídě
- větší vytížení rodičů během týdne

Doporučená literatura k problematice:

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998

JANOTOVÁ, N., SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998.

Seznam škol a školských zařízení pro sluchově postižené v ČR

Mateřská škola speciální (pro děti s kombinovaným postižením, s hluchoslepotou) – Beroun, ul. Hostímská

Řed. Gabriela Hirnerová
Tel. 311 611 063, 311 611 064
E-mail: ms.beroun@tiscali.cz

Střední škola pro sluchově postižené a Odborné učiliště, Brno, ul. Gellnerova

Řed. Mgr. Miloš Pártl
Tel. 541 220 464, 541 220 083
www.spsobrno.webz.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Brno, ul. Novoměstská

Řed. Mgr. Hana Abbodová
Tel. 541 226 090
www.sssbrno.cz/zsdeafbrno

Mateřská a základní škola pro SP – České Budějovice, ul. Riegrova

Řed. Mgr. Václav Kvítek
Tel. 387 022 921
E-mail: vkvitek@quick.cz

Mateřská a základní škola pro SP, Střední pedagogická škola pro SP – Hradec Králové, ul. Štefánikova

(MŠ, ZŠ, Střední pedagogická škola pro sluchově postiž.)
Řed. Mgr. Iva Rindová
Tel. 495 272 398
E-mail: neslkhk@worldonline.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Ivančice, ul. Široká

Řed. Mgr. Josef Svoboda
Tel. 546 451 931
www.specialniskola.euweb.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Kyjov, ul. Školní

Řed. PaedDr. Miroslav Hula
Tel. 518 612 054, 603 879 031
www.mszs.kyjov.indos.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Liberec, ul. E. Krásnohorské

Řed. Mgr. Miloslav Janeček
Tel. 482 416 411
www.ssplbc.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Olomouc, ul. Kosmonautů

Řed. Mgr. Jiří Langer
Tel. 585 567 111
www.sluch-ol.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Ostrava-Poruba, ul. Spartakovců

Řed. PaedDr. Pavel Němec
Tel. 596 937 816 – 18
www.deaf-ostrava.cz

Mateřská a základní škola pro SP – Plzeň, ul. Mohylová

Řed. Mgr. Jiří Pouska

Tel. 377 265 516

www.sluchpost-plzen.cz

Gymnázium, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené – Praha, ul. Ječná

Řed. RNDr. Pavel Laně

Tel. 224 942 151, 153

<http://skolajecna27.webpark.cz/>

Bilingvální mateřská škola pro SP – Praha, ul. Holečkova

Řed. Mgr. Jana Fenclová

Tel. 251 510 744

E-mail: bms.pipan@seznam.cz, <http://www.pipan.cz/>

Střední škola, základní škola a mateřská škola pro SP – Praha, ul. Holečkova

Řed. Mgr. Vlastimil Vácha

Tel. 257 323 038

E-mail: skoly.sp@post.cz, www.mujevcb.cz/skolstvi/skoly.sp

Mateřská a základní škola pro SP , Střední zdravotnická škola pro SP – Praha, ul. Výmolova

(MŠ, ZŠ, Střední zdravotnická škola pro sluchově postiž.- obor asistent zubního technika)

Řed. Mgr. Věra Pavličková

Tel. 251 555 356, mob. 739 571 512

www.webpark.cz/sps-vymolova/

Mateřská a základní škola pro SP , Střední průmyslová škola pro SP – Valašské Meziříčí, ul. Vsetínská

(MŠ, ZŠ, Střední průmyslová škola)

Řed. Mgr. Petr Šulák

Tel. 571 622 503, 571 615 641

www.val-mez.cz

Zdroj:

ADRESÁŘ služeb pro sluchově postižené 2005. Praha: FRPSP, 2005. ISBN 80-86792-18-8